

**MARTON GÉZA, az objektív felelősség tanának képviselője – dokumentumok
levelezéséből**

**GÉZA MARTON, adhérent de la doctrine de la responsabilité objective – documents
pris de sa correspondance²**

I.

Négy eredeti francia nyelvű levelet és azok magyar fordítását teszünk közzé MARTON GÉZA (1880-1957) hagyatékából. Ezek a levelek értékes dokumentumai a római jog tekintélyes professzora, a "Les fondements de la responsabilité civile" (Paris, 1938.) szerzője széleskörű nemzetközi kapcsolatainak. Tárgyuk az objektív felelősség a magánjog területén.

A közölt levelek a Henri Capitant Társaság (Association Henri Capitant) 1939-ben, Montréal-Québecben tartott első, Nemzetközi Kongresszusát követően íródtak. A kimagasló jelentőségű nemzetközi konferencia központi témája a polgári jogi felelősség volt. Három levél szerzője MARTON GÉZA.

Az időrendi sorrendben közölt első levélben GEORGE PLASTARA (1881-1950) professzorral, bukaresti román kollégájával, aki a polgári jog tanára, veszi fel a kapcsolatot MARTON GÉZA. PLASTARA nézetei nagyon közel álltak a MARTON GÉZA képviselte magánjogi doktrínához. A magánjog neves, elismert művelője, PLASTARA is az objektív felelősség híve, elsősorban a deliktuális felelősség körében. Itt utalunk arra, hogy a bukaresti civilista nem osztja OCTAVIAN IONESCU (1901-1990), "La notion de droit subjectif dans le droit privé" (thèse, Paris, 1931.) című munka szerzőjének a felelősséggel kapcsolatos szubjektivista felfogását. Említést érdemel, hogy a magánjog és jogfilozófia jeles művelője, IONESCU a kivételesen nagy nemzetközi tekintélynek örvendő GEORGES RIPERT (1880-1958) szubjektivista doktrínáját követi.

A második GEORGE PLASTARA válaszlevele, melyben őszinte örömét és együttműködési készségét fejezi ki. Erre a levélre válaszol MARTON GÉZA a harmadik levélben.

A negyedik levélben MARTON GÉZA a Montréal-Québec-ben tartott kongresszus másik résztvevőjét, az objektív felelősségről vele hasonlóan vélekedő HENRY BLOM USSING (1886-1954) professzort, a koppenhágai egyetem jogi karának tanárát keresi meg együttműködési szándékkal.

II.

On trouve ci-dessous quatre lettres de l'héritage de GÉZA MARTON (1880-1957), professeur du droit romain à la Faculté de droit de l'Université de Budapest. Elles furent écrites à propos du premier Congrès International de l'Association Henri Capitant qui eut lieu à Montréal-Québec en 1939, dont le sujet principal fut la responsabilité civile. Elles sont de bons exemples des relations internationales à l'échelon très élevé que pouvait avoir le professeur à son niveau. Leur thème est la responsabilité objective et trois des quatre lettres furent écrites

¹ Egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam-és Jogtudományi Kar, email: gabor.hamza@ajk.elte.hu

² A leveleket magyar nyelvre Szőnyi Viktor fordította. Az áttekintés elkészítésében segítséget nyújtott Deák Péter, az ELTE ÁJK hallgatója.

par GÉZA MARTON lui-même. Sa dédicace envers l'idée objectiviste en droit civil, notamment en matière de la responsabilité, surtout délictuelle, est évidente.

Dans la première lettre il se met en contact avec GEORGE PLASTARA (1881-1950), professeur honoraire du droit civil général et de procédure civile à la Faculté de Droit de l'Université de Bucarest, avec l'intention de coopération. La deuxième lettre est la réponse de GEORGE PLASTARA à laquelle GÉZA MARTON répond en exposant de nouveau ses idées relatives à la responsabilité objective en droit civil. PLASTARA ne partage pas la doctrine des „subjectivistes” dont le représentant le plus connu à l'époque en Roumanie fut OCTAVIAN IONESCU (1901-1990), l'auteur de l'ouvrage "La notion de droit subjectif dans le droit privé" (Thèse, 1936). Il faut mentionner que le maître de IONESCU fut le grand civiliste français, Georges Ripert (1880-1958).

Dans la quatrième lettre GÉZA MARTON prend contact avec un autre professeur du Congrès d'autrefois, dont les vues sont très proches des siennes, HENRY BLOM USSING (1886-1954), professeur de la Faculté de Droit de l'Université de Copenhague.

Budapest, le 19 février 1948

Monsieur et très honoré Collègue,

Dans le compte rendu du premier Congrès International de l'Association Henri Capitant à Montréal-Québec 1939 - qui m'est arrivé seulement tout récemment - je lis votre intéressant rapport sur le problème de la nécessité de la faute dans la responsabilité civile, le seul dans le livre qui ait pris parti résolument en faveur de la responsabilité objective. (Le rapport de M. USSING, rapporteur danois, s'arrête à mi-chemin.)

Moi-même qui m'occupe depuis quelques 30 ans de ce problème, j'ai pris le même parti dans mon livre paru en 1938 chez Sirey sous le titre "Les fondements de la responsabilité civile", où j'ai essayé de démontrer la fausseté, illogicité et l'insuffisance pratique de cette notion que la doctrine traditionnelle appelle, à tort à mon avis, "faute", et de construire un système de responsabilité qui ne s'appuie plus sur la faute.

Je sais très bien que les représentants de cette théorie objective sont assez rares dans la science européenne du droit. Il y a d'autant plus de besoin que les partisans du nouveau courant d'idées se connaissent l'un l'autre. C'est par ce motif que je saisis l'occasion qui me s'offre par le voyage de mon ami et ancien élève M. le docteur ETIENNE BENKŐ, délégué du ministère de la justice, à Bucarest, pour vous envoyer par lui mon livre susmentionné et un extrait de la Revue Trimestrielle de 1935., où j'ai exposé mes idées sur la question, et vous prier de m'envoyer, si vous en avez, vos publications sur ce thème autant que vous en avez d'exemplaires disponibles. M. BENKŐ sera si aimable les apporter en rentrant. Je serais heureux d'avoir le tome IV. de votre Cours, cité dans le rapport, où vos idées sont certainement exposées supposé que le livre se vend séparément. Veuillez bien informer M. BENKŐ, où il peut me le procurer.

Veillez agréer, Monsieur et cher Collègue, l'expression de mes sentiments les plus distingués.

GÉZA MARTON

(Fordítás) Budapest, 1948. február 19.

Igen Tisztelt Kolléga Úr!

A Henry Capitant Társaság első, 1939-ben Montréal-Québecben tartott Nemzetközi Kongresszusának beszámolójában - amely csak most jutott el hozzám - olvasom az Ön érdekes dolgozatát a vétkesség szükségességének a problémájáról, a polgári jogi

felelősségben, az egyetlen olyan dolgozat a könyvben, amely határozottan állást foglalt az objektív felelősség mellett. (Ussing Úr, a dán résztvevő dolgozata megáll félúton).

Én magam, aki mintegy 30 éve foglalkozom ezzel a problémával, ugyanezt az utat választottam 1938-ban a Sirey-nél megjelent "Les fondements de la responsabilité civile" című könyvemben, ahol a megpróbáltam rámutatni annak a fogalomnak a hibás, logikátlan voltára és gyakorlati elégtelenségére, amelyet a hagyományos tan használ, véleményem szerint helytelenül, "vétkességként", és megpróbáltam megalkotni a felelősségnek egy olyan rendszerét, amely nem támaszkodik többé a vétkességre.

Nagyon jól tudom, hogy ennek a tárgyilagos teóriának a képviselői meglehetősen ritkák az európai jogtudományban. Annál nagyobb szükség van arra, hogy az új eszmeáramlat hívei ismerjék egymást. Ez okból ragadom meg az alkalmat, amely barátom és volt tanítványom, az igazságügyi minisztériumból Bukarestbe küldött DR. BENKŐ ISTVÁN útjából fakad, hogy vele Önnek elküldjem a fent említett könyvemet és egy kivonatot az 1935-ös Revue Trimestrielle-ből, ahol kifejtettem álláspontomat a kérdéssel kapcsolatban, és hogy megkérjem Önt, hogy ha vannak publikációi e témában, küldjön nekem belőle, feltéve ha vannak rendelkezésére álló példányai. Benkő úr lesz olyan kedves és elhozza azokat visszatérően. Örülnék az értekezés IV. kötetének, amelyet a dolgozatában idéz, ahol bizonyára kifejti gondolatait, feltételezve, hogy a könyv részekre bontható. Legyen szíves jól informálni Benkő urat, hogy hol szerezheti meg azokat.

Kérem, hogy fogadja, tisztelt Kolléga Úr, legkiválóbb jókívánságaimat.

MARTON GÉZA

Bucarest, le 16 mars 1948.

Mon cher et éminent Collègue,

Je vous suis infiniment gré de m'avoir tiré par votre lettre de l'état de torpeur où j'étais projeté et de m'avoir rendu, ne fusse que pour un moment, sur notre terrain de prédilection à nous deux.

Et d'abord, comment vous remercier davantage pour l'envoi de votre grand et célèbre ouvrage sur la responsabilité civile, ainsi que de celui des Obligations de résultat et obligations de moyens. Deux intéressants livres qui prendront leur place d'honneur dans ma bibliothèque.

Votre passion pour la théorie de la responsabilité objective, passion qui m'était de vieille date comme devient maintenant d'autant plus légitime que cette théorie commence à gagner du terrain et à recevoir des consécration dans le droit positif des différents pays.

Pour ce qui me concerne, je me trouve très désappointé de ne pouvoir vous offrir un hommage de mon cours de droit civil, paru en 1920 dans l'édition du "livre roumain" (Cartea româneasca) qui a été complètement détruite par les bombardements. Mon regret est autant plus vif que ç'eût été un grand honneur pour moi d'avoir su que mon modeste travail se trouvait dans votre bibliothèque.

Quoique le moi soit haïssable, je ne puis m'empêcher d'insister encore sur un côté qui me regarde, à savoir sur mes travaux en cours d'impression avec lesquels je me trouve encore plus au dépourvu.

Je dois d'abord vous dire que j'ai pris connaissance de la publication de mon rapport sur la responsabilité seulement par votre aimable lettre mais je n'ai pas vu le livre où il est contenu et ne suis pas sûr non plus qu ce livre soit parvenu dans le pays.

En outre, il y a pour le moment une difficulté réelle de faire imprimer chez nous les ouvrages juridiques. Je possède en manuscrit un travail si la responsabilité civile, ainsi que tant d'autres travaux de spécialité, me je saurais entrevoir l'espoir de les voir imprimés, quoique j'ai obtenu l'autorisation de la censure à cet effet.

C'est plus que du désappointement ce qui m'arrive avec "nouveau traité théorique et pratique de procédure civile" que j'ai sous presse et dont ont paru jusqu'à présent 600-700 pages et dont le reste se prépare si difficilement qu'il est impossible de prévoir la fin de l'apparition.

Dans ces conditions, veuillez donc bien m'excuser de ne pouvoir vous envoyer pour le moment que quelques vieux travaux, pas même de ceux où je m'occupais dans le temps du code civil de l'avenir.

Croyez, mon très cher Collègue, à mes meilleurs sentiments.

GEORGE PLASTARA

Professeur honoraire de droit civil
général et de procédure civile à la
Faculté de Droit l'Université de Bucarest

(Fordítás) Bukarest, 1948. március 16.

Kedves és kiváló Kolléga Úr!

Végtelenül hálás vagyok Önnek, hogy levelével kihúzott hosszabb idő óta tartó depressziómból - nem is csak egy pillanatra - és, hogy visszavezetett a kettőnk kedvenc témájához.

Továbbá, hogyan köszönjem meg, hogy elküldte nagy és híres munkáját a polgári jogi felelősségről, valamint az "Obligations de résultat et obligations de moyens"-t. Két érdekes könyv, melyek kitüntetett helyet kapnak a könyvtáramban.

Az Ön lelkesedése az objektív felelősség teóriájáért, az a lelkesedés, amely nálam régóta megvan, és most annál is inkább létjogosultságot nyer, hogy ez a teória teret kezd nyerni és elfogadottá válni a különböző országok tételes jogában.

Ami engem illet, vigasztalhatatlan vagyok, hogy nem tudok Önnek egy tiszteletpéldányt följánlani a polgári jogi értekezéséből, amely 1920-ban jelent meg a "Cartea româneasca" kiadásában, amely a bombázások következtében teljesen megsemmisült. Sajnálatom annál is nagyobb, mert nagy megbecsülés lett volna számomra azt tudni, hogy szerény munkám az Ön könyvtárában megtalálható.

Bármennyire is viszolygok tőle, de nem tudom megállni, hogy ne emlegetsem fel még azt az engem érintő tény, hogy értesültem műveim kinyomtatásáról, ami által még kisemmizettebbnek érzem magam.

Először is azt kell mondanom Önnek, hogy a felelősségről szóló tanulmányom publikálásáról csak kedves levele útján értesültem; de nem láttam a könyvet, amelyben megjelent és nem is vagyok biztos benne, hogy ez a könyv bejut az országba.

Azon kívül jelenleg valóban nehéz nálunk jogi műveket publikálni. Van egy kézirat munkám a polgári jogi felelősségről, és vannak más ilyen munkám is, bárcsak merhetném remélni, hogy nyomtatásban lássam őket, noha a cenzúra engedélyét ez ügyben már megkaptam.

Több mint csalódás az, ami engem ér a "polgári eljárásjog új elméleti és gyakorlati kézikönyvével", amely most van nyomdában, és amelyből 600-700 oldal jelent meg idáig, a maradék pedig olyan nehezen készül, hogy lehetetlen a megjelenést előre látni.

Ezen körülmények között kérem, nézze el, hogy csak néhány régi munkát tudok küldeni, nem azokból, amelyekben a jövőbeli polgári törvénykönyvvel foglalkoztam.

Kérem, hogy fogadja, kedves Kollégám, legjobb kívánságaimat.

GEORGE PLASTARA

az általános polgári jog és a polgári eljárásjog tiszteletbeli professzora
a bukaresti egyetem jogi karán

Budapest, le 30 avril 1948.

Monsieur et cher Collègue,

Fortement occupé, c'est avec un retard considérable - et je vous en demande pardon - que je puis vous remercier de votre aimable lettre de 16 /III., et du recueil amical que vous avez prêté à mon ami et ancien élève. M. ETIENNE BENKŐ qui m'en a référé avec une vive joie et reconnaissance, et remercie aussi de vos oeuvres que vous avez bien voulu m'envoyer par lui.

Quant à ces dernières, elles me font regretter que je ne pouvais pas connaître de plus près celles qui touchent directement notre thème commun, la responsabilité objective. Mais j'espère qu'après que les années des difficultés économiques que nous vivons actuellement passeront, vous les pourrez faire imprimer et je pourrai lire ces dernières aussi.

Moi-même, je suis occupé, en ce moment, au même soin de pouvoir faire paraître d'une façon quoi comme en français une étude de moindre étendue (a-b feuilles imprimées) dans laquelle je veux démontrer, dans la forme d'un projet de loi préparé nettement sur ces bases objectives, qu'on peut édifier un système de responsabilité civile sans en recourir à l'idée de la faute, cette dernière n'y jouant qu'un rôle auxiliaire. Dans l'exposé des motifs je me propose de résumer les éléments de ma théorie sur les fondements de la responsabilité civile, légèrement modifiée depuis la publication de mon livre que vous connaissez. S'il me réussira de réaliser ce projet, de m'empresserai à vous envoyer un exemplaire.

Enfin je veux vous informer sur le compte rendu du Congrès de Québec-Montréal que j'ai acquis, moi-même, à grand'peine, à un prix terriblement haut. (Un de mes collègues me l'a apporté de Paris personnellement). Le gros volume (paru en avril 1940, en Montréal 802 pages, prix 3 dollars) s'occupe, dans tout son ensemble, des questions de la responsabilité civile, notamment: 1. de la nécessité d'une faute dans la responsabilité (p. 27-313., votre rapport p. 267-274.); 2. de la responsabilité dans les transports (p. 315-380); 3. de la responsabilité des faits des choses (p. 451-610.); 4. de Tabus du droit dans la responsabilité (p. 611-794); Clôture de Congrès, résumé des conclusions. (795).

Veillez agréer, cher Collègue, l'expression de mes meilleurs sentiments.

GÉZA MARTON

(Fordítás) Budapest, 1948. április 30.

Kedves Kolléga Úr!

Rengeteg elfoglaltságom miatt jelentős késéssel tudom csak megköszönni - és ezért elnézését kérem - március 16-i levelét és a kedves fogadtatást, amiben barátomat és volt tanítványomat részesítette. Benkő István úr őszinte örömmel és hálával számolt be róla, és szintén köszönöm az Ön munkáit, amelyeket volt olyan kedves általa elküldeni. Ami ez utóbbiakat illeti, nagyon sajnálom, hogy nem tudtam közelebbről megismerni azokat, amelyek közvetlenül érintik témánkat, az objektív felelősséget. De remélem, hogy a jelenlegi gazdasági nehézségekkel telt évek elmúltával sikerül azokat nyomtatásban megjelentetnie, én pedig ez utóbbiakat is elolvashatom.

Én magam ugyanazzal a gonddal vagyok elfoglalva, hogy franciául is megjelentethessek egy kevésbé terjedelmes tanulmányt (a-b nyomtatott lapok), amelyben be kívánom mutatni egy tisztán az objektív alapokon nyugvó törvénytervezet formájában, hogy anélkül is fel lehet építeni a polgári jogi felelősség rendszerét, hogy visszatérnénk a vétkesség gondolatához és ez utóbbi csupán kiegészítő szerepet játsszék. A motívumok kifejtésében össze szándékozom foglalni a polgári jogi felelősség alapjairól szóló teóriám elemeit, amelyek kissé megváltoztak az Ön által is ismert könyvem megjelenése óta. Ha sikerül mindezt véghezvinnem, feltétlenül küldök Önnek egy példányt.

Végül szeretném Önt informálni a Québec-Montréali kongresszus beszámolójáról, amelyet magam is nagy nehézségek árán és rettenetesen magas áron szereztem meg. (Egyik kollégám

személyesen hozta Párizsból.) A hatalmas kötet (amely 1940. áprilisában jelent meg 802 oldalon Montréalban, 3 dollár) egészében a polgári jogi felelősséggel foglalkozik, mégpedig: 1. A vétkeesség szükségessége a felelősségben (27-313. o., az Ön dolgozata 267-274. o.); 2. A felelősség a fuvarozásban (315-380. o.); 3. A dolgok tényeiért való felelősség (451-610. o.); 4. A joggal való visszaélés a felelősségben (611-794. o.); A Kongresszus záróülése, a konklúziók összefoglalása (795.).

Kérem fogadja, kedves Kolléga Úr, legjobb kívánságaimat.

MARTON GÉZA

Budapest, le 2 mai 1948.

Monsieur et éminent Collègue,

Entre les rapports adressés au Premier Congrès International de l'Association Henri Capitant (Québec-Montréal 1939.) je lis votre intéressante étude sur le problème de la nécessité de la faute dans la responsabilité civile. (Compte rendu p.109-122.)

J'ai déjà connu sommairement, par l'intermédiaire du livre de M. Lundstedt (Unwissenschaftlichkeit der Rechtswissenschaft) votre avis sur l'importance de l'idée de la prévention dans le système de la responsabilité civile. De la lecture du présent rapport j'ai appris aussi que vous donnez lieu, dans une large mesure, au principe de la responsabilité objective, si non, comme à une règle générale tout de même comme à une règle singulière, auxiliaire, ayant lieu en de cas où si le serait motivée par la nature dangereuse de l'acte fondant la responsabilité.

Dans tous les deux points vos idées sont conforme aux miennes que j'ai développées en moi au cours d'une contemplation de quelque 20-25 ans, à la différence pourtant de vous que je vais encore plus loin en cela que je ne vois, dans la responsabilité naissant d'une acte illicite, qu'un seul principe générateur, celui de la prévention, et un seul principe modérateur, celui de l'équité sociale reposant sur l'idée du plus grand intérêt social (RUDOLF MERKEL): tous les deux éléments objectifs. Dans mon système la faute ne joue qu'un rôle modérateur: où elle est présente, la prévention peut se faire valoir dans toute sa force, dans toute sa rigueur, mais en elle-même, elle ne peut engendrer une responsabilité. En faire un principe fondamental du système fut la plus grande erreur de la théorie, une erreur qui a défiguré le système et a empêché la vraie compréhension du phénomène de la responsabilité civile.

J'ai exposé tout cela déjà dans mon livre paru en 1938 sous le titre "Les fondements de la responsabilité civile" (Paris chez Sirey) que vous ne semblez pas encore avoir connu au moment où vous avez écrit votre rapport (en 1938) et, peut-être, ne le connaissez pas encore aujourd'hui.

Pourtant, je crois que nous sommes, nous partisans du principe objectif de la responsabilité, si peu en nombre que nous devons nous connaître réciproquement. Nous trouverons, certes, de nouveaux points de vue, utilisables dans notre propre système.

C'est à cette raison que je m'adresse à vous en vous priant de vouloir bien m'informer, si, en dehors du rapport susmentionné, avez-vous publié une étude où vous avez exposé ou résumé vos idées sur la responsabilité dans une langue qui m'est accessible (Français, allemand, anglais)? Je serais heureux de les connaître. En échange, je vous enverrais volontiers mon livre cité ci-dessus. Il est superflu de dire que je serais heureux à apprendre votre avis, votre critique sur les idées.

Veillez agréer, Monsieur et cher Collègue, l'expression de mes sentiments les plus distingués.

GÉZA MARTON

professeur du droit

romain à la Faculté de
droit de Budapest (Hongrie)

(Fordítás) Budapest, 1948. május 2.

Kedves és kitűnő Kolléga Úr!

A Henri Capitant Társaság első Nemzetközi Kongresszusára (Québec-Montréal 1939.) küldött referátumok között olvasom érdekes tanulmányát a vétkesség szükségességének a problémájáról a polgári jogi felelősségben (Beszámoló 109-122. o.).

Az Ön véleményét a megelőzés gondolatának fontosságáról a polgári jogi felelősség rendszerében összefoglalt formában már Lundstedt úr könyvében keresztül (Unwissenschaftlichkeit der Rechtswissenschaft) megismertem. A jelen dolgozatot elolvasva azt is megtudtam, hogy Ön nagy helyet szentel az objektív felelősség alapelveinek, még ha nem is mint egy általános szabálynak, de mint egy kivételes, kiegészítő szabálynak, amely azokban az esetekben jut szerephez, amikor a felelősségalapító cselekmény veszélyes jellegű.

Az Ön elképzelései mindkét ponton egyeznek az enyéimmal, amelyeket mintegy 20-25 évnyi elmélkedés során dolgoztam ki, mégis azzal a különbséggel, hogy Önnél én még tovább megyek abban, hogy a jogellenes cselekményből fakadó felelősségben csak egyetlen alapvető keletkezési forrást látok, a megelőzést, és egyetlen alapvető mérséklő erőt, a nagyobb társadalmi érdek eszményén nyugvó társadalmi méltányosságot (RUDOLF MERKEL): mindkét tényező objektív. Az én rendszeremben a vétkesség csak módosító szerepet játszik: ahol jelen van, a megelőzés teljes erejével, teljes szigorúságában érvényesülhet, de önmagában nem alapíthatja meg a felelősséget. Az elmélet legnagyobb hibája az volt, hogy ezt a rendszer alapelvevé tette, egy olyan hiba, amely eltorzította a rendszert és megakadályozta a polgári jogi felelősség jelenségének igazi megértését.

1938-ban "Les fondements de la responsabilité civile" címmel Párizsban a Sirey-nél megjelent könyvemben mindezt kifejtettem, amit, úgy tűnik, Ön még nem ismert dolgozatának megírásakor (1938) és talán még ma sem ismeri.

Mégis úgy gondolom, hogy mi, a felelősség objektív alapjának hívei, oly kevesen vagyunk, hogy kölcsönösen ismernünk kell egymást. Saját rendszerünkben biztosan fogunk találni új, használható nézőpontokat.

Ez okból fordulok Önhöz, kérve, hogy legyen szíves informálni, ha a fent említett dolgozaton kívül publikált már tanulmányt, ahol kifejtette vagy összegezte gondolatait a felelősségről, olyan nyelven, melyen értek (francia, német, angol). Örölnék, ha megismerhetném azokat. Cserébe szívesen elküldeném Önnel a fent említett könyvemet. Főleges mondanom, hogy szívesen venném kritikai észrevételeit nézeteimről.

Kérem, hogy fogadja, kedves Kolléga Úr, legkiválóbb tiszteletem kifejezését.

MARTON GÉZA

a római jog professzora
a budapesti jogi karon (Magyarország)